

Høyring av framlegg til ny vass- og avløpsforskrift

Skjåk kommune legg med dette framlegg til ny vass- og avløpsforskrift ut på høyring. Frist for innsending av uttale er sett til **dd. mmmmm** 2026.

Høyringssvar kan sendast til e-post og postboks

1 Bakgrunn

Ramma for kommunale vatn- og avløpsgebyr blir fastsett i kommunal forskrift. Frå 2012, med ei endring i 2025, er kommunen sitt høve til å krevje inn vass- og avløpsgebyr heimla i lov om kommunale vass- og avløpsanlegg. Forureiningsforskrifta frå 2004 fastset ramma for gebyra og hovudreglane om utrekning og innkrevjing. Bakgrunnen for utarbeiding av ny forskrift er at kommunen ønsker at forskrifta er betre tilpassa dagens forhold og dei siste endringane i nasjonalt regelverk.

Vass- og avløpsgebyra i Skjåk kommune bygger på sjølvkostprinsippet, det vil seie at kommunen sine kostnader med å tilverke tenestene skal dekkast inn gjennom dei gebyra som abonnentane betalar. Kommunen har ikkje høve til å tene pengar på tenestene, men kommunen kan subsidiere tenestene av eigne frie midlar. Over- eller underskot i det einskilde år skal høvesvis verte avsett eller trekt frå bundne driftsfond. Avsett overskot frå det einskilde år vert attendeført til abonnentane i form av lågare årsgebyr i løpet av ein femårsperiode. Tilsvarende vil underskot til framføring verte dekt inn over årsgebyret i løpet av ein femårsperiode. Vass- og avløpsgebyra skal ikkje finansiere andre delar av kommuneforvaltninga.

2 Oppsummering

I forslag til ny forskrift er det få endringar som påverka gebyrekninga i særleg stor grad. Endringane som verte gjort er ikkje mange, og skal kome tydeleg fram i kapittel 3. Samtidig som ein gjer dei endringane har språket i teksta blitt betra. Dette følgebrevet legg fortsett fram eit oversiktleg bilde av heile forskrifta, og korleis gebyra skal verte rekna.

I ny forskrift foreslår kommunen å vidareføre at tilknytingsgebyret blir betalt som eit fast beløp per eigedom. Ein fast sats opplevast enklare og meir rettferdig for abonnentane, enn ein sats som for eksempel er avhengig av størrelse på inntaksleidninga. Det er også anbefalinga frå fleire hold at tilknytingsgebyret heldes relativt lågt, fordi kostnadane til kommunen er hovudsakleg knytt til administrativ registreringa av ein ny abonnent.

Ny vass- og avløpsforskrift foreslår å vidareføre eit todelt årsgebyr for både vatn og avløp, med ein fast og variabel del. For bustadar, samd fritidsbustadar, skal den faste delen betalast som eit gebyr per bueining. Medan næringsseigedomar skal betale gebyr etter fastsette kategoriar basert på vassforsyningskapasitet. Kommunen må ta omsyn til at infrastrukturkostnader knytt til vatn og avløp er relativt høgare for storforbrukande abonnentar enn for ein bustadeigedom, og deler dei derfor inn i kategoriar.

Den variable delen av gebyret fastsettast som hovudregel etter målt forbruk, men for abonnentar som ikkje har vassmålar må kommunen berekne forbruket. For dei utan vassmålar blir det foreslått at forbruket reknast ut frå eigedomens bruksareal (BRA) etter NS-3940. I forslag til ny forskrift er det foreslått at eigedomane plasserast i intervall for stipulert forbruk, kategoriane kjem fram av gebyrregulativet. Det er ei vidareføring av dagens praksis.

3 Endringar

Det er i hovudsak to endringar som får effekt for innbyggjarane i kommunen, for å tydeleggjere dei blir dei lista opp nedanfor.

- Fastledd nærings- og kombinasjonseigedom, i gamal forskrift står det at desse eigedommane skal betale per brukseining. I nytt forslag blir det endra til kategoriar etter vassforsyningskapasitet.
- Det blir i ny forskrift lagt opp til at alle nye abonnentar skal installere vassmålar. Det betyr ikkje at dersom ein innbyggjar kjøpar eit hus utan vassmålar skal det installerast vassmålar i det huset fordi den nye eigaren blir ein ny abonnent. Denne regelen er meint for alle nye tilknytningar til offentleg vassforsyning, som ved nybygg.

4 Framlegg til ny forskrift for vatn og avløp

Dette kapittelet skisserer hovudtrekka og spesielle forhold i framlegget til ny forskrift for vatn og avløp.

4.1 Tilknytingsgebyr

Ved tilknytning til kommunalt vatn- og/eller avløpsnett er det abonnenten som står for røyrleggjarkostnaden. Kommunen har soleis ikkje direkte kostnadar knytt til tilknyttinga. Kommunens kostnadar er hovudsakleg knytt til administrativ registreringa av ein ny abonnent.

I forslag til ny forskrift er tilknytingsgebyret ikkje knytt opp til bygningsstorleik, men som ein fast sats kravd ved hendingane beskrive i forskrifta § 2-1 bokstav a) til c). Ein fast sats vert anteke å opplevast som meir rettferdig for abonnentane enn ein sats som til dømes er avhengig av bygningsstorleik.

Tilknytingsgebyret er utforma slik at eigedommar betalar ein fast sats per eigedom.

Det leggjast ikkje opp til særskilt tilknytingsgebyr ved til-/påbygg av eksisterande eigedom.

Samla inntekter frå tilknytingsgebyr avheng av nybyggings- og etableringsaktiviteten i kommunen og vil variere frå år til år. Dersom gebyrsatsen er høg vil mange tilknyttingar føre til at tilknytingsgebyrinntektene utgjør ein betydeleg del av årets gebyrinntekter. Dette vil kunne påverke moglegheita til å halde årsgebyret stabilt, sidan årsgebyret må reduserast ved overskot på sjølvkostkalkylen. Eit lågt nivå på tilknytingsgebyret er i tråd med anbefalinga frå *Norsk Vann*.

I tilfelle der kommunen overtar private vass- og/eller avløpsanlegg kan kommunestyret i det enkelte tilfelle avgjere om det skal reknast særskilde gebyr for tilknytting.

Gebyrsatsen fastsetjast årleg av kommunestyret og kjem fram av gebyrregulativet.

4.2 Todelt årsgebyr

Ny vass og avløpsforskrift føreslår eit todelt årsgebyr med ein fast del og ein variabel del (alternativ 2 i figur 1). Valet av ein todelt gebyrmodell er grunngjeve med at gebyra betre vil fange opp tenestene si kostnadssamansetting, og at det gjev høve til å differensiere den faste delen av årsgebyret.

Samla abonnementsgebyrinntekter skal fortrinnsvis dekke gebyrtenesta sine forventa kapitalkostnadar (kalkulatoriske renter og avskrivningar). Desse kostnadane kan sjåast på som faste og forbruksuavhengige.

4.3 Abonnementsgebyr (Fastledd)

I framlegget til ny forskrift er det føreslått at bustadeigedom og fritidsbustad skal betale abonnementsgebyr som ein fast sats per bueining. Det er altså ei fast sats per bueining, men den faste satsen kan vere forskjellig mellom bustad- og fritidseigedom. Dette er ei vidareføring av dagens praksis.

Nærings- og kombinasjonseigedom skal betale fastgebyr etter fastsette kategoriar i gebyrregulativet. For desse vil fastgebyret vektast slik at fastgebyret står i forhold til abonnentane sin del av kommunen sine infrastrukturkostnadar knytt til vatn og avløp. Dette er ei endringa frå dagens praksis, kor forskrifta i dag sei at ein skal betale per brukseining.

Næringsabonnentar i ny forskrift vil bli inndelt i ulike kategoriar som gir frå ein til 20 abonnementsgebyr. Tabellen under visar eit forslag til oversikt over fastledd (abonnementsgebyr) basert på vassforsyningskapasitet. Dette gjeld for nærings- og kombinasjonseigedomar. Ein kombinasjonseigedom er ein eigedom kor det både er næringsbygningar og bygningar for bustad.

K.nr	Kategori	Faktor	m ³ Lav	m ³ Høy
1	Næring mv. med kapasitetsfaktor = 1	1	-	300
2	Næring mv. med kapasitetsfaktor = 2	2	300	1 000
3	Næring mv. med kapasitetsfaktor = 4	4	1 000	5 000
4	Næring mv. med kapasitetsfaktor = 8	8	5 000	10 000
5	Næring mv. med kapasitetsfaktor = 12	12	10 000	20 000
6	Næring mv. med kapasitetsfaktor = 20	20	20 000	50 000

Tabell 1 - Oversikt over næringskategoriar, tal fastledd i kvar kategori.

Den enkelte eigedom skal betale eit gitt tal abonnementsgebyr etter denne tabellen basert på eigedomen sitt høgste vassforbruk dei siste åra. Dette er ein god og tilgjengeleg approksimasjon på forsyningskapasiteten til den enkelte eigedom og difor også på kommunens infrastrukturkostnader per storforbrukande næringseigedom. Praksisen er i bruk i fleire kommunar.

Utan ei slik vekting ville kvar næringsabonnent berre betalt eit abonnementsgebyr uavhengig av eigedomen sin relative del av kommunen sin produksjons-/handteringskapasitet. Dette ville resultert i ein uheldig skeivdeling av kapitalkostnadene mellom bustad- og næringseigedomar.

4.3.1 Endring av tilordna kategori for abonnementsgebyr

Det er ikkje lagt opp til at tilordna kategori for den enkelte eigedom skal kunne endrast på basis av ein reduksjon i vassforbruket. Det er fleire årsaker til dette:

- Fastleddet skal dekke kommunens kostnader knytt til den teoretiske leveringskapasiteten til kvar abonnent.
- Kommunens infrastruktur kan avskrivast lineært over 80 år slik at dei faste kostnadene er relativt stabile over tid og er upåverka av endringar i den enkelte abonnents varierende vassforbruk.
- Sidan kommunens kostnader innanfor vatn og avløp i sin heilskap skal dekkast av abonnentane medfører endringar av kategoritilhøyrse ein kostnadsforskyving frå ei gruppe abonnentar til ei anna.
- Dersom ein abonnent får høve til å «søke» om tilordning til ein anna kategori vil dette kunne få ein uheldig smitteeffekt samtidig som det kan føre til ein uønska «etterspørsel» etter politisk (sær-)behandling.
- Stadig endring av kategoritilhøyrse for eit stort tal næringsabonnentar kan påføre kommunen kostnader med å oppdatere fakturasystemet.

Arbeidsgruppa anbefaler sterkt å revidere kategoritilhøyrse ved jamne mellomrom, f.eks. kvart femte år. Vi tilrår at ein då ser på forbruksdata dei siste åra. Det høgste vassforbruket i perioden bør leggst til grunn for kategoritilhøyrse.

Enkelte næringseigedomar har ikkje vassmålar og betaler følgeleg abonnementsgebyr etter areal. Dersom slike eigedomar får vassmålar bør kommunen endre tilordna kategori etter to til tre år med målaravlesingar.

Samla inntekt frå abonnementsgebyr skal fortrinnsvis dekke kommunens kapitalkostnader, dvs. kostnader knytt til kommunen sin infrastruktur. Ein abonnent kan redusere årsgebyr for vatn og avløp ved å senke vassforbruket.

4.4 Variabelt gebyr

Regelverket gjev avgrensa moglegheiter til å differensiere det variable forbruksgebyret. Det anbefalast å operere med same gebyr per m³ for alle abonnentsgrupper.

Gebyret vert fastsett etter anten målt eller stipulert forbruk for bustadeigedomar, og som hovudregel etter målt forbruk for andre eigedomar.

Ved stipulert forbruk føreslår ny forskrift at forbruket vert rekna ut frå eigedomens bruksareal (BRA) etter NS-3940, i høve til eit høvetal mellom bruksareal og vassvolum. Eigdommen plasserast i intervall for stipulert forbruk, basert på storleiken av det gebyrpliktige arealet. Kategoriane kjem fram av gebyrregulativet.

Gebyr for mellombels tilknytning er innarbeidd i føreseigna om gebyr etter målt forbruk (variabel del av årsgebyret). Likevel kan kravet om vassmålar fråvikast dersom vassforbruket kan verte fastsett på andre måtar. I tilfelle der det ikkje er mogleg å installere vassmålar kan kommunen fastsetje eit stipulert forbruk.

4.5 Faktor for stipulert forbruk

Regelverket understrekar at det stipulerte forbruket i størst mogleg grad skal svare til reelt forbruk. I dagens gebyrregulativ stipulerast heilårsbustader til eit årleg vassforbruk etter intervall. I framlegg til ny forskrift vert det vidareført at eigedomane plasserast i intervall, men det vil bli foreslått ei justering av intervalla for å treffe betre på stipulert forbruk. Intervallane fastsetjast i gebyrregulativet.

4.6 Særskilt om vannmålar mv.

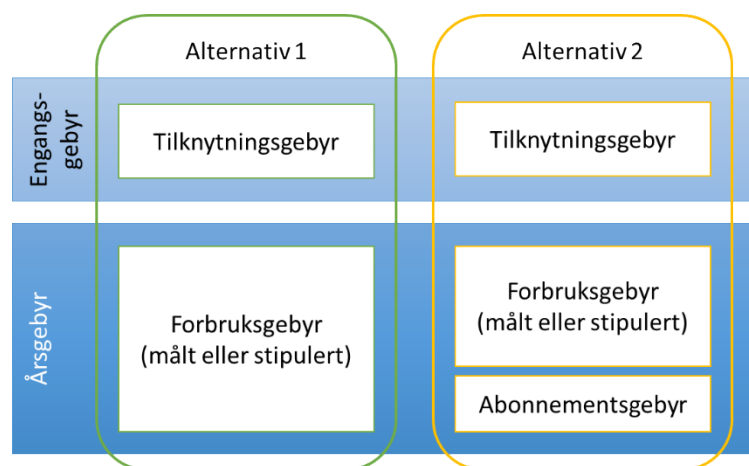
Gjeldande forskrift tek utgangspunkt i at vassmålarar eigast av kommunen. I forslag til ny forskrift vidareførast dette. Abonentane betaler i dag ein årleg leie for innkjøp og vedlikehald av vassmålar.

I forslag til ny forskrift er foreslått at kommunen står som eigar ved installasjon av ny vassmålar og kostar sjølv installasjon, drift og utskifting av vassmålar. Kommunen avgjer kor mange vassmålarar den einskilde eigedom skal ha, og dessutan type, storleik og plassering på vassmålar. Videre opnast det for at kommunen etter skjøn kan fastsette årsgebyret etter puring dersom abonnenten unnlèt å lese av vassmålar. Kommunen kan sjølv sette i verk avlesing utan ytterlegare varsel til abonnenten, og krevje særskild gebyr for dette (oppmøtegebyr for avlesing av vassmålar). Gebyret vert fastsett årleg i gebyrregulativet.

5 Nærare om sentrale reglar

Lov om kommunale vass- og avløpsanlegg, og tilhøyrande forskrift, seier at kommunane kan dekke inn inntil 100 % av sine kostnader med vatn og avløp gjennom gebyr. Vidare seier lova med tilhøyrande forskrift at gebyra skal bestå av eingongsgebyr for tilknytning og årlege gebyr. Ved berekning av sjølvkost bør dei til ei kvar tid gjeldande retningslinjer for berekning av sjølvkost for kommunale betalingstenester leggst til grunn.

Dei årlege gebyra skal anten reknast ut på grunnlag av vassforbruk, eller ei todelt gebyrordning med ein fast og ein variabel del. Figur 1 skisserer dei to alternativa.

Figur 1 - Vass- og avløpsgebyr

5.1 Tilknytningsgebyr

Tilknytningsgebyret er eit eingongsgebyr. Det skal ikkje krevjast nytt gebyr ved ominnreiing eller bruksendring. Kommunen har høve til å krevje tillegg i gebyret ved tilbygg eller påbygg. Kommunen kan då bestemme at tilleggsggebyret berre skal betalast når utvidinga utgjør eit visst minsteareal.

5.1.1 Kostnadsgrunnlag

I forskrifta med kommentarar er det ikkje spesifisert kva for kostnader som skal dekkjast inn gjennom tilknytningsgebyret, men intensjonen er at det skal dekke ein samsvarande del av kommunen sine samla kostnader med vassforsyning og avløp. Gebyret skal reknast ut for den einskilde faste eigedom eller for den einskilde bueining på eigedomen.

5.1.2 Høve til å krevje inn gebyret

Plikt til å betale eingongsgebyr for tilknytning oppstår når det vert bygd på ein elles gebyrpliktig eigedom, eller når gebyrplikt for bygd eigedom finn stad etter *lov om kommunale vass- og avløpsanlegg* § 4. Kommunen bestemmer når gebyra forfell til betaling. Det kan ikkje stillast krav om betaling av tilknytingsgebyr før utfiering av byggetillating.

5.2 Årsgebyr

5.2.1 Berekningsmåte

Årsgebyr kan verte utrekna på to ulike måtar. Gebyret kan reknast ut på bakgrunn av målt eller stipulert vassforbruk, eller kommunen kan velje ei todelt gebyrordning der årsgebyret består av ein fast og ein variabel del. Det er ikkje tillate å fastsette minimumsgebyr. Dersom årsgebyret vert rekna ut frå stipulert forbruk, skal det stipulerte forbruket i størst mogleg grad svare til reelt forbruk.

I tilfelle der vassforbruket vert stipulert, skal for bustadeigedomar busetnaden sitt areal leggst til grunn, då dette er anteke å gje best uttrykk for vassforbruket over ein lengre periode.

Kommunen avgjer sjølv om tidlegare arealutrekningar skal nyttast, eller om det skal settast i verk ny utrekning. Kommunen må i den kommunale forskrifta gjere greie for dei utrekningssprinsippa som ligg til grunn for å fastslå stipulert forbruk for ulike bruksareal. Det kan takast omsyn til busetnadens art og bruk, og dessutan eigedomen sin storleik og tilstand. Prinsipielt gjeld det at vassmengd inn = avløpsmengd ut.

Både kommunen og den einskilde gebyrpliktige kan krevje at årsforbruket vert fastsett ut frå målt forbruk. Den einskilde gebyrpliktige må sjølv koste på slik måling, og målinga må utførast med vassmålar etter kommunen si tilvising.

5.2.2 Eigedom som ikkje vert brukt som bustad (næring mv.)

For næringseigedom og andre eigedomar som ikkje vert brukt som bustad, er hovudregelen at årsforbruket, eventuelt den variable delen av årsgebyret, vert utrekna på grunnlag av målt vassforbruk. Er det ikkje installert vassmålar, kan det fastsettast særlege reglar eller verte inngått særlege avtalar om utrekning av gebyret.

Kommunen har avgrensa høve til å sette lågare gebyr for desse eigedomane enn det som ville følge av kommunen sin ordinære utrekningssmåte for bustadeigedomar. Det er ikkje høve til å fastsette ein rein kvantumsrabatt for storforbrukarar av vatn.

For bedrifter, gartneri, gardsbruk og anna verksemd der avløpsmengda avvik vesentleg frå vassforbruket, kan det verte inngått avtale basert på avvikande avløpsmengd.

Det kan gjerast frådrag for vatn som går inn i bedrifta sine produkt, eller av andre grunnar ikkje vert sleppt ut i avløpsnettet frå næringseigedomar og andre eigedomar nemnt ovanfor.

Det kan utrekast auka avløpsvassmengd i forhold til målt vassforbruk dersom overvatn vert ført til avløp. For eigedomar med installert sprinkleranlegg kan det gjerast særlege avtalar slik at kommunen sine kostnader blir dekte.

5.2.3 Fastsetjing av særlege reglar

Det kan fastsettast særlege reglar til dømes for busetnad som berre er i bruk delar av året, som har eit særleg stort areal i forhold til vassforbruk og avløpsmengd eller som har tomt som medfører stort vassforbruk. Andre kriterium, som til dømes gebyrpliktige sin privatøkonomi, tal personar eller tal våtrom i huset, kan ikkje leggst til grunn for gebyrutrekninga.

Føresegnene gjev høve til å fastsetje ulike utrekningssmåtar for eigedomar med ulik bruk. Dette inneber ikkje at sjølve prisen per m³ vatn/avløp kan settast forskjellig for dei ulike eigedomane.

5.2.4 Abonnementsgebyr (fast del i todelt modell)

Ein eventuell fast del (abonnementsgebyr) skal vere stabil og ikkje avspegle variasjon i forbruk. Den faste delen av årsgebyret bør ikkje hindre den einskilde abonnent i å kunne påverke sitt eige gebyr gjennom å regulere vassforbruket. Ved ressursknappheit kan kommunen vurdere å fastsette gebyret på grunnlag av forbruk åleine, det vil seie at gebyret berre er basert på ein forbruksavhengig variabel del.

Generelt er det vanleg at den faste delen speglar dei faste kostnadane (typisk kapitalkostnader) knytt til tenesta. Samstundes vert det tilrådt at abonnementsgebyret ikkje overstig 50 % av årsgebyrinntektene. Dette for å fremme sparing av vatn.

5.2.5 Ulike gebyrsatsar

Utgangspunktet er at dei same gebyrsatsane skal gjelde i heile kommunen. Følgjande unntak gjeld:

1. Tilknytingsgebyret kan differensierast avhengig av om den gebyrpliktige har betalt refusjon etter plan- og bygningsloven eller andre former for opparbeidingskostnader for tekniske anlegg som er utført etter planar godkjende av kommunen. Reglar om differensierte gebyrsatsar må fastsettast i kommunen si forskrift.
2. Det kan fastsettast ulike gebyrsatsar for tilknytning- og årsgebyr dersom eit vass- eller avløpsanlegg eller større eining av dette medfører vesentleg høgare eller lågare kostnader enn dei andre. Det kan berre fastsettast lågare gebyrsatsar dersom kostnadane med å forsyne forbrukarane med vatn i eit vassforsyningsområde er mindre kostbart enn i eit anna vassforsyningsområde i kommunen. Med gebyrsats vert meint kostnad per måleeining for årsgebyr eller tilknytingsgebyr. *Forbrukerkjøpsloven* gjev likevel forbrukar moglegheit til å krevje eit passande prisavslag på levert vatn dersom vasskvaliteten er dårleg i periodar.
3. Det kan vidare verte fastsett ulike gebyrsatsar for tilknytings- og årsgebyr for ulike bustadkategoriar, der det er ulike kostnader forbunde med betening av ulike bustadkategoriar. Til dømes kan det fastsettast lågare gebyrsatsar for blokkleigheiter på bakgrunn av at kostnadane med leidningsnett er lågare per bueining for desse bustadkategoriane enn for meir spreidde bustadeiningar.
4. Det kan fastsettast høgare gebyrsats for avløpsvatn som er meir forureina enn vanleg kommunalt avløpsvatn, og som det kostar kommunen meir å behandle.

Avgrensingar nemnd ovanfor gjeld ikkje fordelinga av den faste delen av årsgebyret ved bruk av todelt gebyrordning.

5.2.6 Andre forhold

Kommunen kan ikkje krevje tilleggsgjeld eller auke gebyrsatsen ved manglande etterleving av pålegg. Likevel kan kommunen krevje dekt faktiske direkte kostnader som kommunen har pga. manglande etterleving av pålegg knytt til den einskilde eigedom.

Ved omlegging eller utbetring av avløpsleidningar kan kommunen krevje at eigar av tilknytt stikkleidning set i verk tilsvarande omlegging eller utbetring.

Unnlèt gebyrpliktig å etterkome pålegg om utbetring av lekkasjar som medfører forureining kan det fastsettast tvangsmulkt. Vedtak om tvangsmulkt fastsettast i høve til forureiningslova sin § 73. Kommunen har myndigheit til å vedta tvangsmulkt på dei områda der dei etter loven og forskrifter elles har forureiningsmyndigheit. Tvangsmulka skal ha ein storleik som gjer det ulønsamt å ikkje følgje kravet. Innkravd tvangsmulkt tilfall staten.

Om renteplikt ved for sein betaling eller tilbakebetaling av vass- og avløpsgebyr gjeld reglane i *lov 6. juni 1975 nr. 29 om eigedomsskatt til kommunane* § 26 tilsvarande. Forfalle krav på årsgebyr er sikra med pant i eigedommen etter *panteloven* § 6-1.

Lokale forskrifter for fastsetjing av vass- og avløpsgebyr er framleis gjeldande så langt dei ikkje er i strid med krava i kapittel 16 i *forurensningsforskriften* eller inntil kommunen bestemmer noko anna. Forskrifter med minimumsgebyr skulle vore endra før 1.1.2008.

6 Arbeidsgruppa

Framlegg til ny forskrift for vatn og avløp er utarbeidd av teknisk eining i Skjåk kommune. Momentum har vore sparringspartnar.

Målsetjinga med arbeidet har vore å lage ei forskrift som er rettferdig, tydeleg og fleksibel. Rettferdig: Gebyra skal spegle dei ulike brukargruppene sitt kostnadsnivå på best mogleg måte. Tydeleg: Forskrifta skal vere lett å lese og handheve med klart og forståeleg språk utan uklare, eller vanskelege, formuleringar. Fleksibel: Forskrifta viser til årlege kommunestyrevedtak for gebyra sin storleik.

Teknisk eining, Skjåk kommune.